

Beslut: 2007-12-10

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 15 december 2004

Saken

Återkrav av studiemedel på grund av
frånvaro och studieavbrott

Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN beslutade den 15 december 2004 om återkrav av studiemedel om 17 250 kronor som NN erhållit för veckorna 37 – 38 och 44 – 51 år 2004 och som utbetalats den 17 september, den 25 oktober och den 25 november 2004. Grunden för återkravet var att NN varit frånvarande från studierna under perioden den 10 september 2004 – den 23 september 2004 och sedan avbrutit sina studier den 12 oktober 2004.

NN överklagade den 6 augusti 2007 beslutet och anförde att NN inte hoppade av sina studier under höstterminen år 2004. NN bifogade ett intyg utfärdat av komvux den 19 april 2007 av vilket det framgår att NN fullföljt studier om sammanlagt 300 poäng vid komvux under perioden den 16 augusti 2004 – den 21 december 2004.

CSN överlämnade ärendet utan yttrande den 14 augusti 2007.

Överklagandenämnden begärde yttrande med avseende på NN:s rätt till studiemedel under höstterminen 2004 med hänsyn till de uppgifter som lämnats i intyget.

CSN:s yttrande inkom den 3 oktober 2007. Såvitt framgår av handlingarna hade CSN inte varit i kontakt med skolan för att kontrollera om det var registeruppgifterna eller uppgifterna i intyget som var korrekta. I yttrandet återgavs skolans registeruppgifter som "skolans uppgifter" och angavs att "CSN har att utgå från att de uppgifter som skolan har lämnat är korrekta".

Överklagandenämnden begärde yttrande från CSN:s rättsenhet avseende följande frågeställningar:

1. CSN:s skyldighet att svara på det som efterfrågas i överklagandenämndens remisser.
2. Giltigheten i påståendet att "CSN har att utgå från att de uppgifter som skolan lämnat är korrekta.
3. Om NN varit i studier under aktuell period och de konsekvenser det har för beslutet om återkrav.

CSN:s yttrande inkom den 22 oktober 2007. Av yttrandet framgår att CSN anser sig skyldig att svara på överklagandenämndens frågor, men att den första remissen inte uppfattats som något annat än en begäran om ett allmänt hållet yttrande i ärendet. Av yttrandet framgår vidare att CSN normalt inte ifrågasätter uppgifter som skolor lämnar genom rapportsystemet. Om det kommer in intyg om en studerandes studier och intyget inte stämmer överens med tidigare uppgifter så anser CSN att utbildningsanordnaren ska kontaktas för att närmare utreda orsaken till de motstridiga uppgifterna om detta kan ske snabbt och enkelt inom den tid CSN har på sig innan ärendet måste överlämnas till överklagandenämnden.

Av yttrandet framgår vidare att CSN nu varit i kontakt med komvux och fått följande uppgifter. NN har fullföljt sina kurser. Dock kan NN inte ha varit aktiv eftersom skolan inte kunnat sätta betyg i någon av de kurser NN gått. NN har närvarat 35 procent av tiden i biologi, 44 procent i fysik och 14 procent i kemi. Den dåliga närvaron är troligtvis anledningen till att NN inte fått betyg i några ämnen. Skolan kunde inte rapportera frånvaro från den 12 oktober 2004 eftersom NN haft viss närvaro. Närvaron har dock varit så låg att en skolledare har gjort den bedömningen att NN inte varit studieaktiv och därmed inte kunde betygsättas.

CSN anförde i yttrandet bl.a. följande. Det är skolorna själva som avgör om en studerande ska anses vara studieaktiv eller inte; detta oavsett hur den dagliga närvarorapporteringen ser ut. CSN anser därför att det inte finns anledning att i ärendet frånga de uppgifter som skolan lämnat avseende NN:s frånvaro från studier. NN har inte heller inkommit med några uppgifter som motsäger det skolan meddelat till CSN.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttranden, men inte avhörts.

Författningsbestämmelser

I 5 kap. 1 § studiestödslagen (1999:1395) föreskrivs att om någon genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiehjälp eller studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp, ska det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta. Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges.

Nämndens bedömning

CSN mottar en stor mängd rapporter från olika skolor om registreringar, avslutade kurser, betyg och annat som är av betydelse i studiestödssystemet. Dessa uppgifter är naturligtvis oftast korrekta och CSN kan – om de inte ifrågasatts av den studerande och inte heller motsägs av andra uppgifter – utgå från att uppgifterna är korrekta. Om den enskilde däremot ifrågasätter uppgifterna ankommer det på CSN att utreda och ta ställning till vilka uppgifter som är riktiga. Det är alltså inte så att CSN "har att" utgå från att skolans rapporterade uppgifter är riktiga. Det är inte heller så att CSN:s utredningsskyldighet gäller först när den enskilde presenterar ett intyg från skolan om att rapporteringen är felaktig. Redan ett påstående från den enskilde att rapporteringen är felaktig medför en skyldighet för CSN att kontrollera med skolan att rapporten är riktig och att kommunicera svaret med den studerande före beslut.

I det här fallet har NN framfört sina invändningar mot skolans rapportering först i sitt överklagande av CSN:s beslut. Huruvida CSN försökt att kontrollera med skolan innan överklagandet överlämnades till överklagandenämnden framgår inte av handlingarna. Däremot står klart att CSN inte uppfyllt sin utredningsskyldighet efter överklagandenämndens första remiss, som innehöll en mycket tydlig frågeställning. Först efter den andra remissen har CSN tagit erforderliga kontakter med skolan.

Genom den utredning som numera tillförts ärendet har klarlagts att NN inte varit aktivt studerande på det sätt som krävs för att NN ska vara berättigad till studiestöd.

Nämnden finner att NN, med hänsyn till att NN inte varit aktivt studerande, borde ha insett att studiemedel betalades ut felaktigt. Grund för återkrav finns därför. För att återkrav ska kunna efterges fordras att det finns synnerliga skäl, det vill säga ytterst speciella omständigheter. De omständigheter som NN anført är inte sådana att det kan anses finnas synnerliga skäl till eftergift. Överklagandet ska därför avslås.

Mats Törnered

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Marie-Louise Holmberg, Birgitta Eriksson (ersätter Margareta Lindhagen), Christian Sjöstrand och Ulrika Lindmark

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN

Kopia till CSN, rättsenheten

